

U tsireledza Vharengi

Kha vha thanyeke mazhendedzi a senthara dza tšingo ane a netshedza tshumelo ya tsedzuluso ya zwikolodo. A zwo ngo tendelwa!

Khantseḽini ya Zwikolodo

1

Khantseḽini ya Zwikolodo/ Tsedzuluso ya Zwikolodo

Khantseḽini ya Zwikolodo ndi maga a u fhungudza mutsiko wa zwikolodo ane a wanala Afrika Tshipembe nga kha mbetshelwa ya Mulayo wa Lushaka wa Zwikolodo wa 34 wa 2005 wo khwiniswaho (the NCA). Maitele aya o itelwa u thusa vharengi vha re na zwikolodo zwi fhiraho mpimo zwine vha khou kundelwa u zwi badela, nga u vha netshedza:

- Tsivhudzo nga badzhethe
- Nyamedzano na vha kolodisi u fhungudza mbadelo dza ḽwedzi nga ḽwedzi
- U dzudzanya nga huswa zwikolodo zwavho
- U gaganya mbuelo na mbadelo

2

U vha na zwikolodo zwi fhiraho mpimo ndi mini?

Ndi musi murengi a tshi ḽea Khantseḽara wa Zwikolodo zwidombedzwa zwine zwa sumba uri a nga si kone u zwikelela u badela zwikolodo zwa ḽwedzi nga ḽwedzi vha kolodisi.

3

Zwiḽwe zwa zwi sumbi zwa uri vha na zwikolodo zwi fhiraho mpimo.

- Arali Mbadelo dza ḽwedzi nga ḽwedzi dzi tshi fhira mbuelo/muholo wa ḽwedzi;
- Arali vha tshi koloda tshelede uri vha kone u badela zwiḽwe zwikolodo;
- Arali vha tshi shumisa garaḽa yavho ya khiredithi kana ovaḽirafuthi u badela zwikolodo, u renga zwiḽwiwa, u badela mutendelo, na zwiḽwe zwithu zwa ndeme; kana
- Musi vha tshi ita vha tshi pfuka u badela dziḽwe akhauthu uri vha kone u badela dziḽwe.

4

Ndi nnyi ane a tea u ita khumbelo ya khantseḽini ya zwikolodo?

- Murengi ane u a shuma a dovha a vha a tshi khou balelwa u badela zwikolodo zwawe zwa ḽwedzi nga ḽwedzi.
- Vharengi vhane vho malana nga mbingano ya tšanganelano ya ndaka (in-community of property) vha tea u ita khumbelo nthihi.

5

Khantseḽini ya zwikolodo i netshedzwa nga nnyi?

- Nga Khantseḽara wa Zwikolodo ane o ḽi ḽwalisa na Ndaulo ya Zwikolodo ya Lushaka (NCR). U khwaḽisedza arali Khantseḽara wa Zwikolodo o ḽi ḽwalisa na NCR kana u wana Khantseḽara wa Zwikolodo vhuḽoni ha a havho, kha vha founele **0860 627 627** kana vha dalele www.ncr.org.za

6

Murengi a nga ḽwaliswa naa kha mutevhe wa vhatu vha no kundelwa u badela zwikolodo (“blacklisted”) arali a khou ita khantseḽini ya zwikolodo?

Hai. Murengi ane a khou ita khantseḽini ya zwikolodo kha phurofaiḽi yawe khiredithi biriu hu ḽo vhweta tshisumbi tsha khantseḽini ya zwikolodo. Izwi a si tsumbo mmbi lini, zwi tou sumbedza fhedzi uri murengi o bvisela khagala uri u na zwikolodo zwi fhiraho mpimo nahone u khou ita khantseḽini ya zwikolodo.

7

Murengi a nga ita tshikolodo tshiswa naa arali a khou ita khantseḽini ya zwikolodo?

Hai. Murengi ane a khou ita khantseḽini ya zwikolodo a nga si ite tshikolodo tshiswa.

8

Nzwalelo dzi ḽo ima naa u engedzedzwa kha akhauthu ya murengi arali a tshi khou ita khantseḽini ya zwikolodo?

Hai. Nzwalelo a dzi imi u engedzedzwa.

NB: Khantseḽini ya Zwikolodo a si holodei ya mbadelo ya zwikolodo kana ḽdila ya u vhulunga tshelede nga u badela zwiḽtuku vha netshedzi vha zwikolodo. Ndi maga a fhungudza mutsiko wa zwikolodo o itelwaho u bvisa zwikolodoni vhatu vha re na zwikolodo zwi fhiraho mpimo.

Zwidombedzwa zwa vhudavhidzani: Webusaiḽhi: www.ncr.org.za
Nomboro dza senthara ya tšingo: 0860 627 627

Thanziela ya Tsembambadelo

Mulayo wa Lushaka wa Zwikolodo wo khwinifhadzwaho u nea maanda Khanseja (Mukhuthadzi) wa Zwikolodo u netshedza thanziela ya tsembambadelo musu vho no fhedza u badela zwikolodo zwavho zwi no tea u badelwa lwa tshifhinga tshipfufhi vho tou salelwa nga u badela akhauntu yavho ya nndu, nahone i tea u vha i so ngo salela murahu kha mbadelo u ya nga thendelano ya mabadelele.

9

Murengi u tea u dzhia tshifhinga tshingafhani a tshi khou ita khantsejini ya zwikolodo?

Murengi u tea u dzhia tshifhinga tshingafhani a tshi khou ita khantsejini ya zwikolodo
 Murengi u do vha kha Khantsejini ya Zwikolodo u swika a tshi netshedzwa thanziela ya tsembambadelo) nga Mukhansela wa zwikolodo ine i netshedzwa fhedzi arali:

- Murengi o fhedza u badela zwikolodo zwothe zwi no tea u badelwa lwa tshifhinga tshipfufhi (e.g. dziwne dza dzikhadzimiso (personal), zwikolodo zwa mavhengeleni, khiredithi khadi, na zwinwe) ; kana arali
- Murengi a na bondo- mbadelo dza bondo dzi tea u vha dzi so ngo salela murahu.

10

Khantsejini ya Zwikolodo i a fana naa na Ndaulo ya Zwikolodo kana U tanganyisa Zwikolodo tsha vha tshikolodo tshithihi?

Hai

Vhulanguli ha Zwikolodo	Vhulanguli ha Zwikolodo ndi maga a re mulayoni a u fhungudza mutsiko wa zwikolodo, ane o livhiswa kha u thusa vharengi u fhedza u badela zwikolodo zwavho. Arali zwikolodo zwavho zwothe zwi sa swiki R50 000, vha nga ita khumbelo ya ndaulo ya zwikolodo, ngauri hezwi zwi nga vha thusa u fhedza u badela zwikolodo zwavho vha tshi khou badela mbadedelo dzi re fhasi dza hwedzi nga hwedzi. Maitele aya a langulwa nga Tsitshwa 74 tsha Mulayo wa Khothe dza Madzhisitirata (the Magistrate's Court Act) hu si nga NCA.
U tanganyisa zwikolodo zwa vha tshikolodo tshithihi.	Arali vha na zwikolodo zwo fhambanaho, vha nga ita khumbelo ya tshikolodo ntswa ine i do tanganyisa masheleni othe tsha vha tshikolodo tshithihi. Tshikolodo itshi tshiswa tshi do badela zwikolodo zwothe ngaauralo vha do vha sala vha tshi khou badela tshikolodo tshithihi tsha tshikolodo tshiswa zwine zwi si fane na u badela zwikolodo zwinzi zwo fhambanaho.

11

Pfanelo dza Murengi na Vhuqifhinduleli ha murengi ane a khou ita Khantsejini ya Zwikolodo

Pfanelo	Vhuqifhinduleli
Murengi u na pfanelo ya u ita khumbelo ya Khantsejini ya Zwikolodo.	Murengi u na vhuqifhinduleli ha u netshedza zwidombedzwa zwothe nahone nga u fulufhedzea kana mafhungo a ngoho musu a tshi khou ita khumbelo ya khantsejini ya zwikolodo. Murengi a kha kwama NCR u kwafhisedza zwidombedzwa zwa khantsejara wa zwikolodo kana u kwafhisedza arali Khantsejara wa Zwikolodo o gi hwalisa.
Murengi u na pfanelo ya u givha mbadelo dzothe dza khantsejini ya zwikolodo musu a tshi khou ita khumbelo ya khantsejini ya zwikolodo. Hezwi zwi katela mutevhe wa masheleni othe nga u dodombedza nahone zwo tou hwalwa. VHA NA PFANELO YA U VHUDZISA MBADELO DZO THE DZA KHANTSEJINI YA ZWIKOLODO NAHONE VHA DZI NETSHEDZWE DZO TOU NHALWA FHASI!	Murengi u na vhuqifhinduleli ha u pfelesa tshothe mbadelo dzothe dza khantsejini ya zwikolodo a saathu u saina khumbelo. VHA SO NGO SAINA ARALI VHA SA PFESESI!
Murengi u na pfanelo ya u givha tshimo tsha khumbelo yawe ya khantsejini ya zwikolodo tshifhinga tshothe u bva kha Khatsejara wa Zwikolodo.	Murengi u na vhuqifhinduleli ha u sala murahu na u ita khumbelo ya u givhadzwa tshimo tsha khumbelo yawe ya khantsejini ya zwikolodo tshifhinga tshothe u bva kha Khatsejara wa Zwikolodo.
Murengi u na pfanelo ya u nanga uri a nga badelisa hani vhakolodisi hwedzi nga hwedzi musu a tshi khou ita khantsejini ya zwikolodo	Murengi u na vhuqifhinduleli ha u badela mbadelo dza hwedzi nga hwedzi na u netshedza vhuhanzi ha mbadelo ya zwikolodo Khatsejara wa Zwikolodo..
Murengi u na pfanelo ya u litsha u shuma na Khansejara wa Zwikolodo muhwe a iswa u shuma na muhwe .	Murengi u na vhuqifhinduleli ha u vhona uri zwiitisi zwa uri a pfuluswe a iswe kha muhwe Khansejara wa Zwikolodo zwi a pfala u itela uri tshumelo iyi i si shumiswe nga ngila i si ya vhuqi.

12

Mbuelo dza Khatsejini ya Zwikolodo?

- I vha thusa u kona u badela zwikolodo zwavho
- A vha tei u koloda u itela u badela zwikolodo zwavho
- Ndaka yavho yo tsireledzea
- A vha tsha wana thingo u bva kha vhatu vhane vha vha koloda
- Mbadelo dzine dza konadzea
- A hu na tshikalo ro sedza zwine vha koloda uri vha ite khatsejini ya zwikolodo.